

СТАНОВИЩЕ
на дисертационен труд на тема

**Модел за развитие на схематично мислене чрез средствата на
изобразителни и конструктивни дейности при 6-8-годишните деца**

разработен от **Димитър Наполеонов Баев**
за присъждане на образователната и научна степен “доктор”
Област на висше образование: 1. Педагогически науки
Професионално направление: 1.2. Педагогика (Предучилищна
педагогика)

Рецензент: **проф. дн Лучия Малинова**, СУ”Св.Кл.Охридски”, ФНОИ

Биографични данни и представяне на докторанта.

Димитър Баев е докторант СУ”Св.Кл.Охридски”, ФНОИ, катедра „Предучилищна и медийна педагогика”. Положил е необходимите изпити. Участвал е в докторантски обучения. Съчетаването на практическа опитност с научното теоретично осмисляне на проблемите на детството са отразени в публикациите му.

В катедра “Предучилищна и медийна педагогика” е направено предварително обсъждане на дисертацията. *Няма допуснати нарушения по процедурата.*

Данни за дисертацията и автореферата. Дисертационният труд на Димитър Баев съответства на изискванията от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности при СУ “Св.Кл.Охридски”.

Изборът на Димитър Баев се мотивира със социално-битовите и реалните ситуативни условия, а също така и със субектно ориентирана концепция за развитие на мисленето. Дисертантът извежда както познавателните компетенции, така и практическата опитност от най-ранна възраст в контекста на личностното формиране. Трудът е с подчертано теоретико-аналитичен и практико-приложен характер. Дисертантът компетентно съчетава теоретичния анализ с експерименталното изследване. Организацията и етапите на научно-изследователската работа отговарят на изискванията за такъв вид изследване. Езикът и стилът на представяне на тезите и понятията е ясен и точен. Подготовката на докторанта и опитът му в системата на образователната и

възпитателната работа се е отразил в адекватното разработване на собствена научно-изследователска концепция и постановка на научния проблем.

Авторефератът обективно отразява съдържанието на дисертационния труд и е изготвен структурно в съответствие с изискванията.

Формални и съдържателни параметри на дисертационния труд:

Дисертационният труд е обсъден на заседание на катедра „Предучилищна и медийна педагогика“ към ФНОИ на СУ „Св. Климент Охридски“ на 19.03.2019 г. и е насочен за защита пред специализирано научно жури по научна специалност 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика).

Дисертационният труд е с обем 230 страници, от които 205 текст-изложение и 25 страници приложения. Структурата му включва увод, три глави и заключение. Библиографията включва 114 заглавия, от които 84 източници на кирилица и 30 на латиница. Включени са 4 приложения –диагностични тестове за проучване на умственото развитие на децата и в частност – схематичното мислене. В дисертационния труд са представени общо 28 таблици и 8 фигури. Голяма част от източниците са от последните петнадесет години и отразяват значими публикации за научната област.

Постановката на дисертационното изследване удовлетворява изискванията за защита на дисертационен труд в професионално направление 1.2.Педагогика.

Актуалност на разработвания проблем. Рецензираната дисертация е посветена на важен психолого-педагогически проблем, който се конкретизира в целта - “разработване на модел за развиване на схематичното мислене в конструктивната и изобразителната дейности при децата от предучилищна възраст”. Докторантът се фокусира върху педагогическата рефлексия на учители и родители и възможностите на детската градина за създаването на съвместна система за формиране и развиване на схематичното мислене като степен в развитието на умствените способности на децата. Експериментира модел, който интегрира образователните направления конструиране и изобразяване. Основната идея е развиване на мисленето на децата чрез/в конкретна конструктивна дейност, която се осъществява както индивидуално, така и групово. В центъра на педагогическото взаимодействие е детето в специално организирана образователна среда, която предполага развиване на интереса към разнообразните активности, желание за участие в тях, личностна мотивация и екипност. В тази връзка той формулира цели на експерименталния модел:

да анализира и предложи параметри на гъвкав модел (съобразен с индивидуалното израстване и груповата характеристика) за развитие на аналитична мисловна дейност чрез умствени операции, свързани с разчитане и структуриране на схематични изображения в конструктивната и изобразителната дейности в периода на предучилищната подготовка като предпоставка за развитие на мисловни функции за обобщение и систематизиране – така необходими за позицията на бъдещия ученик в ситуация на овладяване на образователно съдържание.

Представеният труд е с подчертано теоретико-аналитичен и практико-приложен характер.

✓ Организацията и етапите на научно-изследователската работа са ясно и конкретно разписани.

✓ Езикът и стилът на представяне на тезите и понятията е ясен и точен.

✓ Подготовката на Баев и опитът му се е отразил в адекватния подбор на темата, на подбрания и анализиран теоретичен материал, на експерименталния модел и последващите анализи.

Практическата насоченост на работа прозира и в представянето на цялостната концепция.

Могат да се изведат синтезирано следните по-важни положителни страни на дисертация:

✓ Проведено е проучване за психолого-педагогическите предпоставки за развитие на схематичното мислене *чрез структуриране на личностно ориентиран модел за разчитане и структуриране на схеми чрез конструктивно-изобразителните дейности и материали.*

✓ Направен е опит за дефиниция на „схематично мислене”, под което се разбира невробиологичен процес, свързан с опериране с обобщени и схематизирани образи и представлява висша форма на нагледно-образното мислене.

✓ Предлага се концепция за структуриране на модел на педагогическо взаимодействие, ориентиран към насочване на рефлексията у учителите, децата и родителите им, като се изясняват условията, които подпомагат ценностния смисъл на „схематичното мислене” у децата.

✓ Представено е теоретико-приложно проучване, базирано на информация от данни, което създава условия за корелиране на теоретичните анализи и емпирични проучвания по отношение на базисни и съдържателно-

специфични характеристики за усъвършенстване на педагогическите технологии (форми, методи, условия, принципи и етапи) в детската градина.

✓ Статистически се доказва положителното влияние на експерименталния модел върху развиване на схематично мислене при 6-8-годишните деца, които посещават образователна институция.

✓ Статистически се доказва влиянието на експерименталния модел върху развиване на схематично мислене при 6-8-годишни деца от малцинствени групи, които посещават образователна институция.

✓ Статистически се доказва положителното влияние на експерименталния модел върху развиване на схематично мислене както в индивидуални, така и в групови ситуации на базата на работа с допълнителен сензорен материал, което отговаря на тенденциите за добри практики.

Препоръки:

✓ Насочени са основно към мултиплицирането на експерименталния процес и извеждането на специфичните характеристики и условия за формирането на схематично мислене при децата като основа за постигане на равнище в процеса на осъзнаване на познавателни процеси и феномени.

Публикации и участия в научни форуми. Публикациите на Д.Баев съответстват на изискванията за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности. Те отразяват съществени страни от съдържанието на дисертацията и съдействат за популяризиране на резултатите от научното изследване.

Заключение. Дисертационният труд представлява завършено научно изследване с качества, отговарящи на изискванията, предявени в Закона за развитие на академичния състав в Р България, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ “Св. Кл.Охридски”.

Въз основа на доказаните научни приноси и постижения, давам своята положителна оценка за дисертационния труд, автореферата и значимите за теорията и практиката резултати.

Предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Димитър Баев в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика).

10.08.2019 г.

Проф. д.н.Лучия Малинова